

Dick Bruna en de post

Als eenvoudig het kenmerk is van het ware, zoals het spreekwoord luidt, dan is het werk van de Nederlandse grafisch ontwerper Dick Bruna bijzonder "waar". Er zijn weinig andere kunstenaars die met simpele lijnen en vormen - en voornamelijk gebruik makend van primaire kleuren - zulke rake voorstellingen neer kunnen zetten.

Met die eenvoudige middelen heeft Bruna sinds de jaren vijftig een heel eigen stijl gecreëerd; zijn werk (boekomslagen, affiches en kinderboeken) is al vrij vroeg in zijn carrière volstrekt herkenbaar.

En hij heeft er succes mee: Bruna's kinderboeken worden over de hele wereld goed verkocht en PTT Post heeft verschillende postzegels van zijn hand uitgegeven. Onlangs hebben ook de Japanse posterijen van zijn diensten gebruik gemaakt. Ter gelegenheid van de "Dag van de Correspondentie" werden maar liefst 5 postzegels uitgegeven waarop typische Bruna-kinderen zijn afgebeeld (afbeelding 1). Bij de serie hoort ook een postzegelboekje.

Afbeelding 1: Japanse postzegels "Dag van de Correspondentie" 1998

Dick Bruna (1927), een telg uit het uitgeversgeslacht A.W. Bruna & Zoon, was door zijn vader voorbestemd om het familiebedrijf voort te zetten. Maar voor het uitgevervak bleek hij geen talent te hebben en bovendien werd hij liever kunstenaar. Omdat er toch brood op de plank moest komen, accepteerde Bruna een baan als ontwerper bij de familie-uitgeverij.

In de jaren '50 was het pocketboek in Nederland sterk in opkomst. Dit nieuw type boek, goedkoper dan gebonden boeken en vaak verkocht in tijdschriftenkiosken, werd meestal van een opvallende omslag voorzien, om de aandacht van de passant te trekken.

Uitgeverij Bruna begon in die tijd met haar befaamde Zwarte Beertjes-pockets en voor boekjes uit die reeks heeft Bruna honderden omslagen ontworpen. Vrijwel iedereen heeft er nog wel enkele in de boekenkast staan: Havank (afbeelding 2), Mairret, De Saint...

Voor zijn affiches voor de Zwarte Beertjes-reeks, die nogal eens op stations hingen, kreeg Bruna verschillende prijzen.

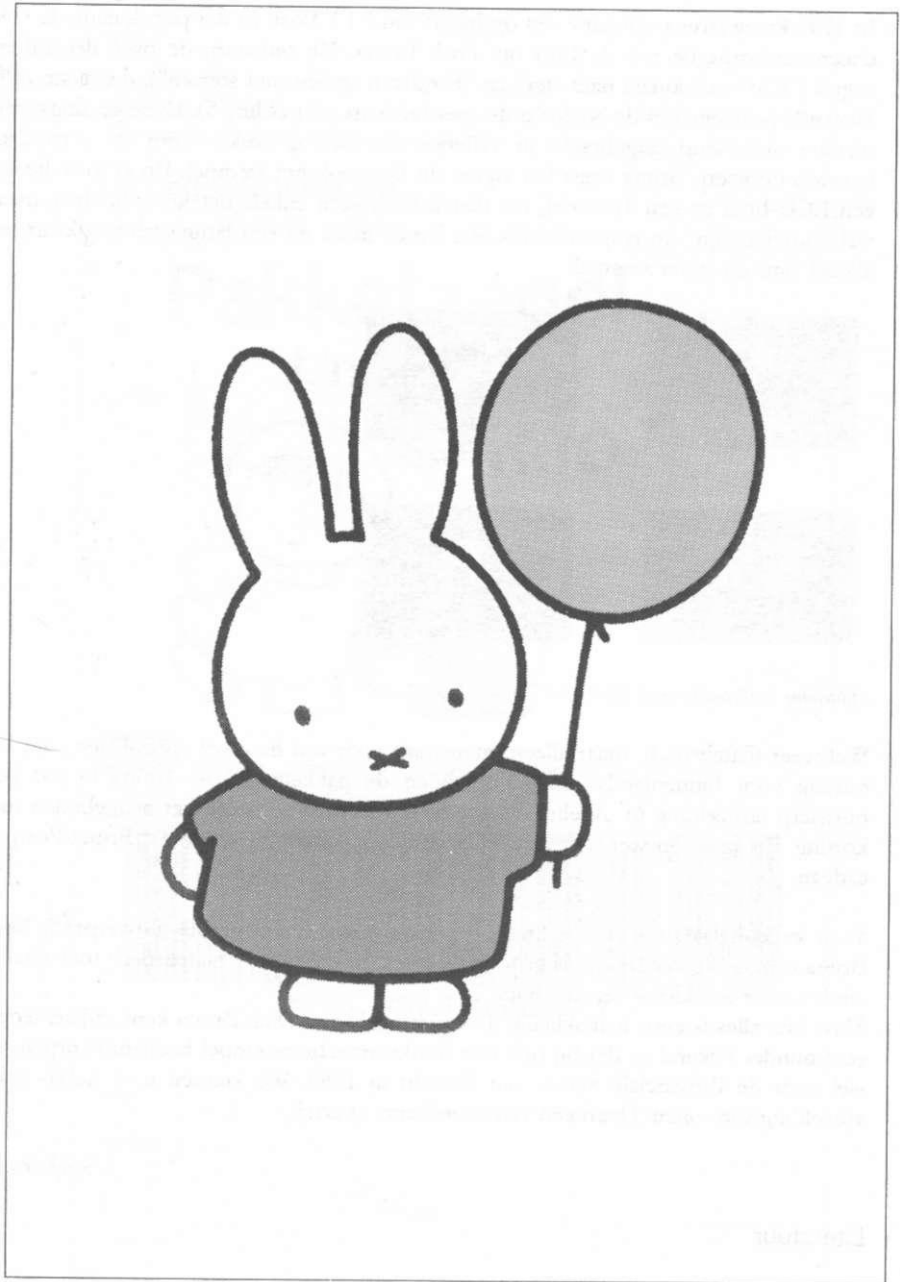
Afbeelding 2: omslag van een Zwarte Beertjes-pocket

Echt wereldberoemd werd Dick Bruna met zijn prentenboeken voor kinderen. Vele tientallen heeft hij er gemaakt, waarvan de bekendste handelen over het meisjeskonijn Nijntje. Van de Nijntje-boekjes zijn er sinds 1955 tientallen miljoenen exemplaren gedrukt. Niet alleen in Nederland, maar ook in uiteenlopende landen als Duitsland, de VS, Japan en Australië. De vormgeving is overal exact gelijk: vierkante boekjes met op de linkerpagina een vierregelig versje en op de rechter een paginagrote illustratie. Bruna houdt via een eigen onderneming, Mercis BV, scherp toezicht op alles wat er met zijn werk gebeurt; niet alleen op de boekuitgaven, maar ook op alle merchandising eromheen. Het schijnbaar eenvoudige grafisch werk van Dick Bruna is big business geworden. Overigens heeft Bruna ook heel wat ontwerpen gemaakt voor liefdadige organisaties zoals de Bloedbank, het Astmafonds, de Dierenbescherming en Amnesty International.

Voor PTT Post was Dick Bruna in 1969 een voor de hand liggende keuze toen het ging om een ontwerper te vinden voor de kinderzegels van dat jaar. Het werden vijf postzegels met als thema "Kind en muziek", waarbij bleek dat Bruna's tekeningen op klein formaat niets van hun zeggingskracht verliezen. De drie laagste waarden werden uitgegeven in een blokje (afbeelding 4) dat door de schooljeugd tijdens de Kinderpostzegelactie aan de man werd gebracht. Liefhebbers van zijn werk maken we attent op de eerstedag-envelop (E80) die bij de kinderzegels van 1969 hoort. Op die envelop is namelijk ook nog een door Bruna ontworpen vignet te vinden. Het bijbehorende eerstdagstempel lijkt overigens niet van zijn hand.

Afbeelding 4: Blok kinderzegels 1969, NVPH nr 937

Afbeelding 3: Nijntje op een moderne prentbriefkaart ((c) Mecis BV, 1986)

In 1995 kreeg Bruna opnieuw een opdracht van PTT Post. In dat jaar draaide de hele decembercampagne van de Post om Dick Bruna. Hij ontwierp de twee decemberzegels ("Kinderen kijken naar ster" en "Kinderen spelen met sterren"), de eerste zelfklevende postzegels in de Nederlandse geschiedenis (afbeelding 5). Deze kortingzegels werden uitsluitend uitgebracht in velletjes van twintig stuks. Voor de eerstedagenvelop ontwierp Bruna naast het vignet dit keer ook het stempel. En er verschenen een ECU-brief en een Telebrief, die filatelistisch geen enkele betekenis hebben, maar wel voorzien zijn van respectievelijk een Bruna-munt en een Bruna-telefoonkaart, en allebei van een ander stempel...

Afbeelding 5: Decemberzegels 1995, NVPH nrs 1662-1663

Wel weer filatelistisch, maar alleen interessant voor een handvol specialisten, zijn het omslag voor binnenlandse telegrammen en de pakketzegel die Bruna in dat jaar ontwierp (afbeelding 6). Allebei die producten werden in december aangeboden met korting. Bij aankoop van twee pakketzegels kreeg men bovendien een Bruna-Postpak cadeau.

Voor verzamelaars die zich richten op het werk van één bepaalde ontwerper is Dick Bruna een aardige keuze. Er is genoeg filatelistisch en minder filatelistisch materiaal te vinden voor een kleine verzameling.

Maar niet alles is even gemakkelijk. De postzegels van Dick Bruna kent vrijwel iedereen; minder bekend is, dat hij ook een frankeremachinestempel heeft ontworpen, en wel voor de Provinciale Staten van Utrecht in 1986. We kunnen u er helaas geen afbeelding van tonen. Heeft een van onze lezers er een?

J. Spijkerman

Literatuur

- * Speciale Catalogus NVPH 1999
- * Het paradijs in pictogram. Het werk van Dick Bruna. Samengesteld door Kees Nieuwenhuijzen (beeld) en Ella Reitsma (tekst), Amsterdam 1989.

Het pakket is verzonden aan:

Naam _____

Plaats _____

Dit gedeelte goed bewaren. Voor vragen over uw pakket kunt u bellen met **06-0417** (gratis). U krijgt direct antwoord als u het nummer van uw pakket noemt. Dit nummer is * 3S PSZJ 0343373 *

Dit gedeelte bewaren

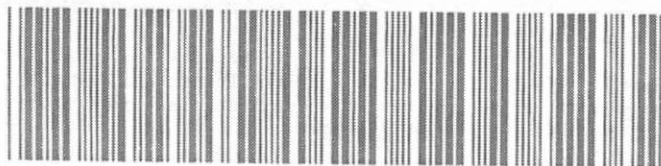
Frankering betaald
Nederland

Pakketzegel
t/m **5 kilo**

031 0001

pakket-service Alleen voor verzending binnen Nederland

* 3S PSZJ 0343373 *

Aan:

Naam _____

Straat _____

Plaats _____

Afbeelding 6: Pakketzegel december 1995